

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ ΣΤΗ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

Την 7η Μαΐου ε.έ. η Α.Θ.Μ. ο Πάπας και Πατριάρχης Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής κ.κ. Θεόδωρος Β' απευθύνθηκε στη Διάσκεψη για τη Θρησκευτική Ελευθερία και Ασφάλεια των Χριστιανικών Κοινοτήτων στη Μέση Ανατολή και τη Νότια Μεσόγειο, η οποία έλαβε χώρα στην Αίθουσα Γερουσίας της Βουλής των Ελλήνων. Η Διάσκεψη συνεκλήθη με πρωτοβουλία της επικεφαλής της Ελληνικής Αντιπροσωπείας στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης, κας Θεοδώρας Μπακογιάννη, στα πλαίσια Συνεδρίασης της Επιτροπής Πολιτικών Υποθέσεων και Δημοκρατίας της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης. Τοποθετούμενος για τη θέση των Χριστιανών στην ιστορική τους κοιτίδα, ο Μακαριώτατος τόνισε:

Βρίσκομαι σήμερα κοντά σας μετά από την ευγενή πρόσκληση της συμπατριώτισσας και καλής μου φίλης εδώ και δεκαετίες, της κυρίας Θεοδώρας Μπακογιάννη, προκειμένου, ως Προκαθήμενος της Ορθοδοξίας στην Αφρική, να δώσω βήμα και φωνή στους Χριστιανούς του Νότου της Μεσογείου θαλάσσης. Βρίσκομαι σήμερα εδώ, στο ναό της Ελληνικής Δημοκρατίας, προκειμένου να μεταφέρω στον παλαιότερο ευρωπαϊκό οργανισμό, το Συμβούλιο της Ευρώπης, τις αγωνίες για το σήμερα, αλλά και τις ελπίδες για το αύριο των Χριστιανών, που σε πείσμα των καιρών και των περιστάσεων παραμένουν στην ιστορική κοιτίδα του Χριστιανισμού.

Πριν δύο χιλιετίες, η Εκκλησία του Χριστού γεννήθηκε, θεμελιώθηκε και άρχισε να δρα με στόχο να συναντήσει τον άνθρωπο της οικουμένης και να μοιραστεί μαζί του τα αιτήματα της ζωής, τις έννοιες και τα υπαρξιακά ερωτήματα του ζώντος κόσμου. Η συνάντηση αυτή δεν επιβλήθηκε από εξωγενείς παράγοντες, ούτε ήταν αποτέλεσμα ιστορικής αναγκαιότητας. Υπήρξε καρπός του οικουμενικού φρονήματος και της ιεράς αποστολής της Εκκλησίας «είς ὑπακοήν πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος» Ἰησοῦ Χριστοῦ (Ρωμ. 1, 5).

Στο διάβα των δύο χιλιετιών οι Χριστιανοί στη Μέση Ανατολή και στη Βόρειο Αφρική βρέθηκαν συχνά μεταξύ της σφύρας και του άκμονος των ιστορικών διακυμάνσεων και βίωσαν συχνά την ελάχιστη απόσταση που χωρίζει τη ζωή από τον θάνατο. Οι προκλήσεις και οι δυσκολίες χαλύβδωσαν το φρόνημά τους και δεν διέγραψαν από την γενετική τους ταυτότητα τη συνείδηση της ευθύνης διαφυλάξεως και διαδόσεως της επαγγελίας του θεού «ἐν τῷ Χριστῷ διὰ τοῦ εὐαγγελίου» (Εφ. 3, 2-6).

Δύο χιλιάδες χρόνια μετά, η Εκκλησία του Χριστού στη Μέση Ανατολή και στη Βόρειο Αφρική συνεχίζει να εκπέμπει το υπερχρονικό και υπερτοπικό, το υπερεθνικό και οικουμενικό μήνυμα του Χριστιανισμού. Ωστόσο το φρόνημα των Χριστιανών δοκιμάζεται, καθώς η πολιτική και κοινωνική ειρήνη, βασική αξία όλων των θρησκευτικών παραδόσεων και πεποιθήσεων που άνθισαν στην περιοχή αυτή, έχει μετατραπεί από αυτονόητο δεδομένο σε δυσπρόσιτο ζητούμενο. Ένα ζητούμενο που συχνά χάνεται από τα μάτια των ανθρώπων, καθώς τη συνδιαλλαγή καταστρατηγεί η χρήση της βίας και την ελπίδα για το αύριο ακυρώνει ο φόβος.

Ο θρησκευτικός αυτοπροσδιορισμός, αντί να αποβαίνει παράγων ειρηνοποιίας, ενίοτε καθίσταται παράγων διχασμού και μισαλλοδοξίας, φανατισμού και βίας. Αυτό συμβαίνει όταν η θρησκευτική συνείδηση χειραγωγείται και ο θρησκευτικός ζηλωτισμός αρνείται την ελευθερία του άλλου στο όνομα του θεού. Αυτό συμβαίνει όταν η θρησκευτική συνείδηση εκπορθεύεται από δυνάμεις μεσιανισμού, φονταμενταλισμού και ιδεολογικής αποκλειστικότητας.

Η εξέλιξη αυτή μπορεί να καταστεί επικίνδυνη, καθώς σήμερα, τόσο στην εν λόγω περιοχή όσο και παγκοσμίως, δεν υπάρχει ανθρώπινη κοινωνία που να μην περιλαμβάνει ανθρώπους διαφορετικών πολιτισμικών καταβολών, με διαφορετικές απόψεις για τις σχέσεις μεταξύ θεού και ανθρώπου. Η εξέλιξη αυτή μπορεί να καταστεί επικίνδυνη

καθώς σήμερα ο θρησκευτικός αυτοπροσδιορισμός τείνει να υπερκεράσει τον εθνικό αυτοπροσδιορισμό ως παράγων διαφοροποίησης της συμπεριφοράς του ανθρώπου.

Μπροστά σε αυτή την πραγματικότητα είναι απαραίτητο να γίνει κατανοητό ότι η διέξοδος από τις υφιστάμενες πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές αγκυλώσεις δεν βρίσκεται στην ριζοσπαστικοποίηση των κοινωνιών μέσω της θρησκευτικής πολιτικοποίησης, ούτε στον σφιχτό εναγκαλισμό πολιτικών και θρησκευτικών ιδεολογιών. Όπου και όποτε επεδιώχθη κάτι τέτοιο στη Μέση Ανατολή και στη Βόρειο Αφρική δημιουργήθηκαν συνθήκες αξιολογικής κατατάξεως των πολιτών βάσει της θρησκευτικής τους ταυτότητας με οδυνηρές συνέπειες.

Προκειμένου να μην θρησκευοποιηθεί η πολιτική και να μην πολιτικοποιηθεί η θρησκεία, είναι απαραίτητο να κατοχυρωθεί θεσμικά, αλλά και να εφαρμοστεί στην πράξη η προτεραιότητα της ιδιότητας του πολίτη έναντι όποιας άλλης ιδιότητας που συνιστά την ιδιοσυστατική ταυτότητα του κάθε προσώπου· εθνική, θρησκευτική ή πολιτική. Προκειμένου να αποφευχθεί τόσο η λήθη της πιστευομένης αληθείας όσο και ο φανατισμός της πιστευομένης αληθείας του κάθε προσώπου, είναι απαραίτητο να κατοχυρωθεί θεσμικά αλλά και να εφαρμοστεί στην πράξη όχι μόνο η ανεκτικότητα έναντι του διαφορετικού, αλλά και ο έμπρακτος σεβασμός της διαφορετικότητας του άλλου.

Η Εκκλησία του Χριστού τοποθετεί στην κορυφή της προτάσεως και ιεραρχήσεως ζωής, που βιωματικά εδώ και αιώνες καταθέτει στον ευαίσθητο αυτό γεωγραφικό χώρο, το παράδειγμα ζωής της κεφαλής της. Ο Ιησούς Χριστός απέδειξε στην πράξη ότι η έννοια της ανεκτικότητας και της ανοχής δεν είναι μόνο ανεπαρκής, αλλά μπορεί να αποβεί και αρνητική, όταν υποκρύπτει ένα αίσθημα υπεροχής που ταπεινώνει τον άλλο, τον διαφορετικό, αυτόν που δεν συμφωνεί μαζί μας. Ο ίδιος συχνά αντιμετώπισε την αδυναμία των ανθρώπων να Τον καταλάβουν. Ο ίδιος συχνά βίωσε την απόρριψη.

Επέλεξε έναν 'ξένο', το Σαμαρείτη, για να δείξει την ανάγκη εκπληρώσεως της εντολής για την αγάπη προς τον πλησίον. Επέκτεινε τη φιλοξενία Του σε όλους όσους είχαν ανάγκη συμπόνιας. Προσέφερε φιλοξενία σε όσους είχαν σπρωχθεί στο περιθώριο της κοινωνίας. Απέδειξε εμπράκτως ότι η αποδοχή του άλλου δεν περιορίζεται μόνο στα μέλη της δικής μας κοινότητας. Αντιθέτως μας κάλεσε να αγαπούμε ακόμη και τους εχθρούς μας και να προσευχόμαστε γι' αυτούς.

Σε αυτή την προσπάθεια μορφώσεως ενός νέου μοντέλου κοινωνικής συνοχής και ενώ η ευρύτερη περιοχή της νοτιοανατολικής Μεσογείου βιώνει τις ωδίνες ενός ιστορικού μετασχηματισμού με άδηλα αποτελέσματα, το Συμβούλιο της Ευρώπης μπορεί και πρέπει να αξιοποιήσει τα πολυδύναμα εργαλεία του για την προώθηση της ειρήνης, της σταθερότητας, της ασφαλείας, της αναπτύξεως και της ευημερίας στην περιοχή. Επιτρέψτε μου δε να σας προτείνω ως προνομιακό πεδίο διοχετεύσεως της εμπειρίας και της τεχνογνωσίας από την πολύχρονη δράση σας για την ενότητα στην Ευρώπη, την ανάληψη αναπτυξιακών δράσεων εναντίον της φτώχειας. Και τούτο διότι στο έδαφος της φτώχειας καλλιεργούνται ο φονταμενταλισμός και η μισαλλοδοξία.

Η Ευρώπη έχει το ιστορικό χρέος να συνδράμει την Αφρική και την Μέση Ανατολή προς υπέρβαση της ασυμβατότητας μεταξύ Βορρά και Νότου της Μεσογείου θαλάσσης και προς προαγωγή των αξιών της κοινωνίας των πολιτών, μεταξύ δε αυτών και της ελευθερίας ο καθένας και η καθεμία να θρησκευέται και να πιστεύει ό,τι επιθυμεί, με απαράβατη κόκκινη γραμμή τον αθέμιτο προσηλυτισμό. Γνωρίζω ότι ο δρόμος θα είναι μακρύς και δύσκολος. Ωστόσο αν δεν τον διαβούμε, δεν θα αλλάξουν τα πράγματα. Ας έχουμε δε γνώμονα τα λόγια του ιερού Αυγουστίνου: 'Πίστη είναι να πιστεύεις αυτό που δεν βλέπεις, η ανταμοιβή είναι να δεις αυτό που πιστεύεις.'

Σημειωτέον ότι στην εν λόγω διάσκεψη συμμετείχαν εκπρόσωποι των Κοινοβουλίων της Αλγερίας, του Ισραήλ, της Αιγύπτου, της Ιορδανίας, του Λιβάνου, του Μαρόκου, της

Εθνικής Συνταγματικής Συνέλευσης της Τυνησίας και του Εθνικού Παλαιστινιακού Συμβουλίου, ενώ χαιρετισμούς απηύθυναν μεταξύ άλλων ο Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων κ.Ε.Μεϊμαράκης, η Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης, κα Α.Brasseur και ο Υπουργός Παιδείας και Θρησκευμάτων κ.Κ.Αρβανιτόπουλος.